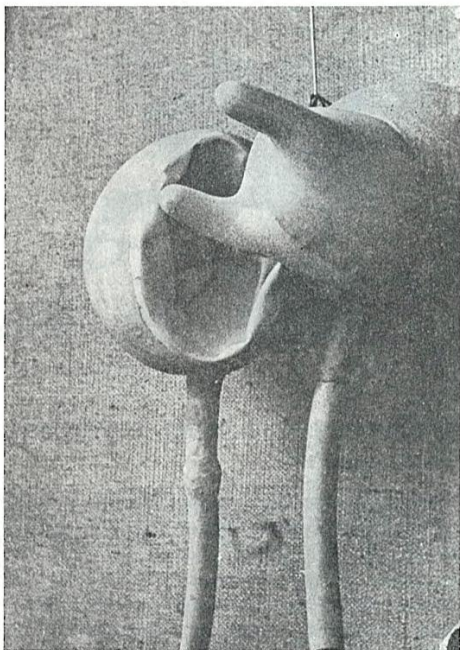

Smatrajući da su tradicionalni, skulptorski materijali (kamen, bronza, drvo) »iscrpljeni«, »isprostituisani«, delimično već i prošlost u eri sveopšte industrijalizacije (što ne mora da znači da autor podcenjuje tradiciju, bez koje ne može), a podstican od Slavka Tiheca, on počinje, odmah, da stvara osebujuću individualnost (možda jedino pod uticajem Dišampove umetničke »filozofije«), brzo i verodostojno.

Još za vreme BITEF-a uočili smo te Jevtićeve »žive«, gumene predmete, jednu njihovu humanu poruku, jednu »misaonost«, diskurzivnost materijala, koja nas opominje na alarmantnu situaciju čoveka udaljenog i otuđenog od prirode, koji je izgubio sposobnost da primećuje primarno. Te gomile ukomponiranih, pneumatskih »ruku«, »dojki«, asocirajući i na seks, dostižu maksimalni vizuelno-akustički efekat, pozivajući nas da osećamo dinamizam prirode, da utičemo na nju, da je menjamo. Kad to imamo u vidu, tada i sam materijal dospeva u drugi plan.

Materijal, doduše, jeste, primaran, ali na jednoj drugoj relaciji: kao podsticaj za nove mogućnosti traganja, recimo »miksiranje oblika« ili pojav *taktilnosti*, jer različitim dodirima nogu, postićemo uvek različite, ali proporcionalne, reakcije izložaka. Time zapravo »mislimo«, »saopštavamo se« nogama. Ali, Jevtić to namenjuje isključivo posmatračima-vršiocima. Oni, na izložbi, manifestuju svoje ponašanje, karakter, svoj psihofizikum, i ne zna se više ko na koga utiče. Ljudi na materijal? Materijal na ljude? No, to i nije toliko važno. Važno je da ovaj složeni sistem funkcioniše i da komuniciranje postoji.

Međutim, moramo biti oprezni. Gumeni lavirint to, u stvarnosti, nije. U nama je psihofizički lavirint. Gumeni ekstremiteti, u stvarnosti, to nisu. Oni su, doduše, deformisani i izmiču svakoj sličnosti sa određenim oblicima, ali to ih *mi* doživljavamo kao agresiju.

MONTIRANE PULSACIJE MILOMIRA JEVTIĆA

»Osećam se kao da gazim po živim bićima.«
Jedan posetilac

U Salonu Tribine mladih izlagao je tokom oktobra svoje »pneumatičke i kinetičke konstrukcije« mladi umetnik, student Akademije likovnih umetnosti u Ljubljani, Milomir Jevtić.

Jevtić je počeo da radi kao vulkanizer; time se da objasniti njegovo isključivo operedeljenje za gumu. Taj materijal on savršeno dobro poznaje, kao i samu tehniku topljenja i spajanja gumenih segmenata (iz više boja i raznih kvaliteta), nastojeći da, kroz taj novi materijal, ostvari samostalan originalan izraz.

ti (upečatljivi snimci sunčanih protuberanci, u izvesnoj »Omegi«, koja nas podseća na »Odiseju 2001«, svojom kosmičkom inspiracijom i elagorijom o postanku čoveka), kao i obilato korišćenje više providnih plohamobila i perspektive.

Inserti iz ovih filmova prikazani su, kasnije, i na Tribini mladih u Novom Sadu, u okviru filmsko-edukativnog programa.

J. K.

NOVI ROMAN JUČE I DANAS

Tokom 1972. godine u Parizu izlazi iz štampe knjiga koja će sadržati tekstove saopštenja i diskusija sa nedavno održanog kolokvijuma u Seriziu, malom mestu u Normandiji. Sto dvadeset učesnika iz četrnaest zemalja radilo je deset dana na temu: »Novi roman — juče i danas«. Klod Orlje, Rober Penže, Žan Rikardu, Alen Rob-Grije, Klod Simon i Natali Sarot vodili su opširne diskusije sa prisutnim kritičarima i profesorima. Ovaj susret omogućava da se ukaze na specifičnost grupe pisaca takozvanog »novog romana«. Pisци »novog romana« se najpre odlikuju zajedničkim odbijanjem:

— ne priznaju roman u smislu odraza svakidašnjeg sveta;

— ne priznaju pisanje kao »kreaciju«, misterioznu vrlinu koju samo izvesne osobe poseduju;

— ne priznaju konvencionalne vrednosti društva kakve se odražavaju u većini savremenih književnih dela jer ona pomažu učvršćavanju jednog sistema koji treba raskrinkati i postepeno srušiti. U tom smislu, oni smatraju svoje pisanje »revolucionarnim«, jer ono priprema dolazak »novog čoveka« i time predstavlja, sam po sebi, politički akt.

Pored toga, pisци novog romana imaju nove koncepcije i o čitanju i o kritici. Čitanje nije shvaćeno kao pasivno primanje, već kao izvesna aktivnost koju tekst izaziva. Nova kritika treba da ukazuje na nove »proizvodne« mehanizme tekstova.

Pokret »novog romana« ne predstavlja »školu« koja bi se na jedinstven način afirmisala u jednu doktrinu. Diskusije su se uglavnom vodile oko definicije jednog »novog romana« koji ni u kom slučaju ne želi da izazove »divljenje«, nego se trudi da aktivnošću dešifrovanja promeni čitaoca. Sve ovo opširno odgovara na pitanje koje je već prvog dana postavio Žan Rikardu: »Da li postoji novi roman?«

B. L.

U ZNAKU SAJKODELIKA I KOMERCIJALE

Izložba PUŠ-PIN studija, Muzej primenjene umetnosti, Beograd.

U Beogradu je nedavno izlagala ekipa od dvadesetak američkih umetnika zbirke njujorškog Puš-Pin studija. U ovoj reprezentativnoj postavi, zastupljeni su skoro svi oblici modernog dizajna ove zemlje: kino i drugi plakat, omot knjiga i ploča, ilustracije, panoji za izborne kampanje, industrijska ambalaža i dr.

Pored eksponata, koji odslikavaju i tradicionalističko-akademski odnos jednog dela autora prema dizajnu (ali, sporadično, i u drugom planu), nailazimo na sve one pravce modernog umetničkog izraza, koji bi i bili za očekivanje.

I to: fovizam, secesija (u svom transatlantičkom izdanju), op-art, sajkodelik, i ono što bi se, uslovno, moglo označiti »tipičnim«, »nacionalnim«, američkim po svojoj tendenciji.

Sem »čistih« stilova, zamećljivi su i određeni »elektizmi«. Radi se o specifičnim spojevima najboljih osobina različitih kretanja. Međutim, i pored svih razlika, svim izlagačima je zajedničko nastojanje da nas angažuju, iznenade, ponegde i šokiraju, obraćajući nam se, prvenstveno, vizuelnim efektima, i to sa zavidnom otvorenošću za traženja i novačenja, kako u formi tako i u tematici. Najveći broj izložaka je namenski rađen, u reklamno-komercijalne svrhe, sa čestom karikaturnom notom, no to niukoliko ne utiče na njihov kvalitet i funkcionalnost.

Pomenimo još i polučasovne projekcije kratkometražaca, koje su se, u dva sedmična termina, održavale u jednoj od izložbenih prostorija. Ti kratki, »andertaun«-filmovi, posebice, predstavljaju doživljaj. I oni su, takođe, proizvodni više tehnika i orijentacija. Dominantna je animaza (u »poentlističkom« »Lapisu«), snimanje kadrova uz pomoć kompjutera, zatim sajkodelički efekti snažnih, živih boja, dokumentarni elemen-